

« ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ »

**Εισήγηση Δημήτρη Καφαντάρη
Γενικού Γραμματέα της ΚΕΔΕ**

**στο Τακτικό Συνέδριο 2021 της ΚΕΔΕ
στη Συνεδρίαση με θέμα: «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ»**

Οκτώβριος 2021

«ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΣΠΑ 2021–2027

ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ 2021–2025

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ»

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (Π.Δ.Ε.)

ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥΣ

«ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ»

Δημήτρης Καφαντάρης
Γενικός Γραμματέας ΚΕΔΕ

Αγαπητοί Συνάδελφοι

Η σημερινή Συνεδρίαση με θέμα «Αναπτυξιακά Εργαλεία», του Τακτικού Συνεδρίου 2021 της ΚΕΔΕ, έχει ως βασικό στόχο να διαμορφώσουμε τις θέσεις και τις προτάσεις της ΚΕΔΕ για την ανάπτυξη της χώρας μας και ειδικότερα για την τοπική ανάπτυξη, τον αναπτυξιακό ρόλο των Δήμων και τα χρηματοδοτικά εργαλεία τους.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την τοπική ανάπτυξη είναι η αλλαγή των ρόλων στο πλαίσιο του επιτελικού κράτους, που πρέπει να βασίζεται σε δύο ισότιμους Πυλώνες :

- στην Κεντρική και την Αποκεντρωμένη Δημόσια Διοίκηση και
 - στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (Δήμους και Περιφέρειες).

Ο ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο αναπτυξιακός ρόλος της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης προσδιορίζεται από το σημερινό συνταγματικό πλαίσιο και από τις αρμοδιότητες που της δίνει ο νόμος σε θέματα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, δηλαδή από τον ρόλο της στην τοπική ανάπτυξη.

Οι Δήμοι έχουν σήμερα αναπτυξιακές αρμοδιότητες στους ακόλουθους τομείς :

- στον τομέα της Οικονομικής Ανάπτυξης,
- στον τομέα της Πολεοδομίας και του Περιβάλλοντος,
- στον τομέα της Ποιότητας Ζωής και της Εύρυθμης λειτουργίας των Πόλεων,
- στον τομέα της Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης,
- στον τομέα της Παιδείας, του Πολιτισμού και του Αθλητισμού,

Οι αρμοδιότητες αυτές δεν αρκούν για την κατοχύρωση του ρόλου των Δήμων στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης.

Χρειάζεται η επανα-οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων της Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης, με βάση τις αρχές της εταιρικής σχέσης, της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με κατεύθυνση την Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση και τον Δημοκρατικό Προγραμματισμό. Αυτό προϋποθέτει τη συστηματική συνεργασία του Υπουργείου Εσωτερικών με τα συναρμόδια Υπουργεία και τα συλλογικά όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Παράλληλα, χρειάζονται οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις του κανονιστικού πλαισίου και η οργάνωση και ηλεκτρονική διακυβέρνηση των Δήμων προκειμένου να βελτιωθεί η διοικητική ικανότητα των Δήμων στην αποτελεσματική άσκηση των αναπτυξιακών αρμοδιοτήτων τους.

Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαία η αλλαγή των διατάξεων που αφορούν τον «Δημοκρατικό Προγραμματισμό», η σύνδεση του αναπτυξιακού προγραμματισμού με τον χωροταξικό και τον πολεοδομικό σχεδιασμό και η βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου για την εκπόνηση και εφαρμογή των τετραετών και των ετήσιων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων.

Καθοριστικός πρέπει να είναι ο ρόλος των μικρών ορεινών και νησιωτικών Δήμων στην τοπική ανάπτυξη του τόπου τους και για το λόγο αυτό χρειάζεται να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητά τους (με προσωπικό, τεχνικά μέσα και συμβουλευτική υποστήριξη).

Εφόσον διασφαλιστούν οι παραπάνω προϋποθέσεις, μπορεί να διευρυνθεί ο σημερινός αναπτυξιακός ρόλος του Δήμου και στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- στην ανάπτυξη της περιοχής του ως **Έξυπνης Πόλης** (Smart City) και στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους,
- στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας και ειδικότερα της δημοτικής περιουσίας για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, με αξιοποίηση και των **εργαλείων συνεργασίας δημόσιου–ιδιωτικού τομέα** [συμβάσεις δημόσιου–ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), συμβάσεις παραχώρησης κλπ],
- στην υποστήριξη των επιχειρήσεων της περιοχής, ιδιαίτερα για την ανάπτυξη διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων και την προώθηση των εξαγωγών, με αξιοποίηση και ενός ολοκληρωμένου προγράμματος Ανάδειξης της **Ταυτότητας της Πόλης** (City Branding),
- στην ανάληψη πρωτοβουλιών προώθησης της **κοινωνικής οικονομίας**,
- στη διασφάλιση των τεχνικών και των κοινωνικών υποδομών και προγραμμάτων που θα καλύψουν τις ανάγκες εγκατάστασης των **νέων επιχειρήσεων**,
- στην εφαρμογή προγραμμάτων **προώθησης της απασχόλησης** και προγραμμάτων ενίσχυσης του εισοδήματος των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής,
- στην ανάδειξη των μνημείων και της **αρχιτεκτονικής κληρονομιάς** της περιοχής, την επανάχρηση εγκαταλελειμμένων κτιρίων με αθλητικές και πολιτιστικές χρήσεις και την ανάδειξη των στοιχείων του τοπικού πολιτισμού.

Η συνεργασία μεταξύ των δυο βαθμών και η διακριτή σχέση τους είναι απαραίτητη για την ομαλή έκβαση των σχεδίων ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, δεν υπάρχουν σχέσεις εποπτείας μεταξύ των δύο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου 3852/2010 («Καλλικράτης»), «Μεταξύ των δύο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν υφίστανται σχέσεις ελέγχου και ιεραρχίας, αλλά συνεργασίας και συναλληλίας, οι οποίες αναπτύσσονται βάσει του νόμου, κοινών συμφωνιών, καθώς και με το συντονισμό κοινών δράσεων».

Παράλληλα, στο πλαίσιο της Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης, είναι αναγκαία η θεσμοθέτηση της συνεργασίας των δυο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δηλαδή η Διαβαθμιδική Συνεργασία μεταξύ των Δήμων και των Περιφερειών, που αποτελεί πλέον προϋπόθεση και για τη διεύρυνση και κατοχύρωση του ρόλου τους στο Πολιτειακό σύστημα της χώρας και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την προώθηση της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και την παροχή των υπηρεσιών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Αναγκαία προϋπόθεση για την ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των Δήμων είναι : α) η οργάνωση και ο λειτουργικός εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών τους και β) η διασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και η διεύρυνση των χρηματοδοτικών πόρων τους.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ο Δήμος εκπονεί το τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμά του, το οποίο περιλαμβάνει τα έργα και τις δράσεις του, που αφορούν όλους τους τομείς της τοπικής ανάπτυξης. Το Πρόγραμμα αυτό εξειδικεύεται κάθε χρόνο σε ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης.

Η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας πρότεινε την επικαιροποίηση των διατάξεων του Νόμου 1622/1986 που αφορούν τον «Δημοκρατικό Προγραμματισμό», ώστε το τοπικό αναπτυξιακό πρόγραμμα, το οποίο πρέπει να εκπονείται στο πλαίσιο του μεσοχρόνιου αναπτυξιακού προγραμματισμού σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Δημοτικού Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Επίσης, είναι αναγκαίο να συνδεθεί ο αναπτυξιακός προγραμματισμός με τον χωροταξικό και τον πολεοδομικό σχεδιασμό και να βελτιωθεί το κανονιστικό πλαίσιο για την εκπόνηση και εφαρμογή των τετραετών και των ετήσιων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων.

Παράλληλα, καθένας μας στον Δήμο του, είναι απαραίτητο να συγκροτήσει, με τον Οργανισμό Εσωτερικών Υπηρεσιών του, μια οργανική μονάδα αναπτυξιακού προγραμματισμού και το ανθρώπινο δυναμικό του (αιρετοί και υπάλληλοι) να αποκτήσει μια σύγχρονη προγραμματική κουλτούρα.

Τα έργα και οι δράσεις τοπικής ανάπτυξης των Δήμων χρειάζονται και **χρηματοδοτικά εργαλεία** που μπορεί να προέρχονται από τις ακόλουθες πηγές :

- από το Εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) που έχει λάβει πλέον τη μορφή του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) 2021–2025,
- από τα ειδικά προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως είναι το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» και το Πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II»,
- από τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021–2027 (τόσο από τα Τομεακά όσο και από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα), καθώς και από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2021–2027,
- από τα προετοιμαζόμενα Προγράμματα του «Ταμείου Ανάκαμψης» 2021–2024.

Σε όλα τα Προγράμματα αυτά απαιτούμε να διασφαλιστούν διακριτές κατηγορίες δράσης με δικαιούχους τους Δήμους, ο συνολικός προϋπολογισμός των οποίων θα πρέπει να υπερβαίνει τα 7 δις. ευρώ, ώστε να δημιουργηθεί ουσιαστικά ένα «οριζόντιο» Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ειδικότερα, για κάθε χρηματοδοτικό εργαλείο έχουμε τις ακόλουθες διαπιστώσεις και προτάσεις.

ΕΣΠΑ 2021–2027

Τα έργα και οι δράσεις των Δήμων που εκτιμούμε ότι είναι επιλέξιμα στα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021–2027, ενδεικτικά, είναι τα εξής:

Με στόχο την ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

- Η ανάπτυξη σύγχρονων δικτυακών υποδομών των πόλεων (σταθερών, ασύρματων και δορυφορικών).
- Τα Δημοτικά Γραφεία Γεωχωρικών Δεδομένων.

Με στόχο τις ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

- Οι σχετικές δράσεις που περιέχονται στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού

Με στόχο την ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- Τα έργα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης δημοτικών κτιρίων (περιλαμβανομένων σχολικών κτιρίων), οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, αντλιοστασίων, κολυμβητηρίων, μονάδων αφαλάτωσης και τα έξυπνα συστήματα φωτισμού των δημοσίων χώρων.
- Προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον και την πράσινη ενέργεια.

Με στόχο την ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- Η αξιοποίηση των Α.Π.Ε. από τους Δήμους (φωτοβολταϊκά, αιολικά, παραγωγή ενέργειας από βιοαέριο ή καύση του υπολείμματος, μικρά Υ/Η έργα) για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών κτιρίων, εγκαταστάσεων και δικτύων.

Με στόχο την ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- Τα συστήματα ψηφιακών μετρητών και τα συστήματα τηλεδιάγνωσης βλαβών και τηλεδιαχείρισης δικτύων ύδρευσης.
- Η αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης με σημαντικό βαθμό απώλειας και η ολοκλήρωση των υποδομών αποχέτευσης σε οικισμούς γ' κατηγορίας.
- Η ολοκλήρωση των υποδομών συλλογής, μεταφοράς και διάθεσης στερεών αποβλήτων: οχήματα, κάδοι, πράσινα σημεία, ΣΜΑ, ΜΕΑ, ΚΔΑΥ, μονάδες κομποστοποίησης, παραγωγή εναλλακτικών καυσίμων (SRF/RDF), διαχείριση και διάθεση υπολειμμάτων.

Με στόχο την ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

- Χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια. Τοπικά Σχέδια Πολιτικής Προστασίας. Ενημέρωση, εκπαίδευση, κινητοποίηση των πολιτών.

Με στόχο την ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- Υποστήριξη των κοινωνικών επιχειρήσεων για τη δραστηριοποίησή τους στην κυκλική οικονομία, την πράσινη ανάπτυξη και τις κοινωνικές υπηρεσίες.

Με στόχο την ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

- Προγράμματα βελτίωσης της ισορροπίας επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής (Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί σταθμοί).
- Προγράμματα εθελοντισμού για άτομα στο μεταίχμιο ολοκλήρωσης του επαγγελματικού βίου.
- Προγράμματα δια βίου μάθησης.
- Προγράμματα κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού.
- Ενίσχυση της λειτουργίας κοινωνικών δομών παροχής τροφίμων, ειδών ένδυσης κλπ.

Με στόχο ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Σχεδιασμός και υλοποίηση ολοκληρωμένων αστικών παρεμβάσεων σε μικροπεριοχές πόλεων που εμφανίζουν στοιχεία πολεοδομικής και κοινωνικής υποβάθμισης, με στόχο την απόκτηση νέας ταυτότητας και συνοχής με τον λοιπό αστικό ιστό (Προγράμματα Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης – ΒΑΑ)
- Σχεδιασμός και υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε περιοχές με αναπτυξιακή υστέρηση, αλλά με εν δυνάμει παραγωγικό δυναμικό και

βιώσιμο πληθυσμιακό μέγεθος. Προτεραιότητα σε μικρά νησιά και ορεινές περιοχές (δηλαδή “Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις” – ΟΧΕ και “Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα με Πρωτοβουλία Κοινοτήτων” – ΤΑΠΤοΚ).

Ως Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας ζητήσαμε τη συμμετοχή μας στον σχεδιασμό του ΕΣΠΑ 2021–2027, αλλά δεν εκπροσωπηθήκαμε στην Κεντρική Επιτροπή Σχεδιασμού (στην οποία συμμετείχε η ΕΝΠΕ).

Η συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι απαραίτητο να αφορά όλες τις λειτουργίες της Διακυβέρνησης του ΕΣΠΑ (Προετοιμασία, σχεδιασμός, διαχείριση, υλοποίηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση) όπως εξάλλου αναφέρεται και στην 2η εγκύκλιο για τον σχεδιασμό των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

Σύμφωνα με το Κανονιστικό πλαίσιο και το Κοινοτικό κεκτημένο που στηρίζεται στις αρχές της εταιρικής σχέσης, της επικουρικότητας και της εγγύτητας, είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η ουσιαστική συνεργασία και η συνέργεια Υπουργείων, Περιφερειών και Δήμων όσον αφορά το σχεδιασμό, την εξειδίκευση και την υποστήριξη της εφαρμογής των Αναπτυξιακών Προγραμμάτων της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, διεκδικούμε τη συμμετοχή της ΚΕΔΕ στην εκπόνηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής των Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και τη συμμετοχή των ΠΕΔ στην εκπόνηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής των Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ (ενδεχομένως με την επικαιροποίηση και ενίσχυση του ρόλου των Περιφερειακών Επιτροπών Αναπτυξιακού Σχεδιασμού – ΠΕΑΣ).

ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ 2021–2025

Τα έργα των Δήμων που είναι επιλέξιμα στα Προγράμματα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εντάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ

- Οι στρατηγικές αστικές αναπλάσεις που πυροδοτούν την αστική ανάπτυξη και βελτιώνουν σημαντικά την ποιότητα ζωής και το αστικό περιβάλλον (π.χ. στον Ελαιώνα, στη Δυτική Αθήνα, στο νότιο παραλιακό μέτωπο της Αττικής, στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και άλλες πόλεις, μικρές και μεγάλες).

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Η κατάρτιση πολεοδομικών σχεδίων, τοπικών και ειδικών καθώς και η οριοθέτηση περιοχών και ζωνών υποδοχής μεταφοράς συντελεστή δόμησης, η οριοθέτηση οικισμών και τα σχέδια χαρακτηρισμών κοινόχρηστων οδών.

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

- Ενίσχυση των δικτύων ύδρευσης περιοχών της Δυτικής Ελλάδας (Πρέβεζα, Άρτα) και νησιών (Λέσβος, Λευκάδα, Κέρκυρα).

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΕ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

- Δημιουργία υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς κάτω των 2000 κατοίκων σε τουριστικά και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές.
- Εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων και επανάχρηση του επεξεργασμένου ύδατος, σε σημαντικές πόλεις της χώρας. Υποδομές διαχείρισης ιλύος σε μεγάλες πόλεις.

ΕΡΓΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ

- Κατασκευή και εκσυγχρονισμός των υποδομών υδροδότησης και διαχείρισης πόσιμου νερού ώστε να βελτιωθεί η ποιότητά του και να γίνει η καλύτερη εξοικονόμηση των διαθέσιμων αποθεμάτων. Εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων τηλεμετρίας – τηλεχειρισμού και τοποθέτηση έξυπνων υδρο-μέτρων.
- Εγκαταστάσεις αφαλάτωσης με συνεργασία δημόσιου–ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ).

ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

- Ολοκληρωμένος ψηφιακός μετασχηματισμός σε πιλοτική βάση 11 πόλεων, μέσα από την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών των Δήμων τους, που βελτιώνουν την καθημερινότητα του πολίτη. Αφορά στην ψηφιακή αναβάθμιση κρίσιμων τομέων όπως στάθμευση, διαχείριση απορριμμάτων, κυκλοφορία, υγεία, ύδρευση κλπ.

Οι παραπάνω κατηγορίες έργων αφορούν αποκλειστικά Δήμους και έχει προγραμματιστεί η χρηματοδότησή τους με 1.518.000.000 €.

Οι Δήμοι μπορούν να συμμετέχουν και στις ακόλουθες κατηγορίες έργων:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΩΝ «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ»

ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ (Δημιουργία εθνικού δικτύου με μονοπάτια και διαδρομές πεζοπορίας σε ολόκληρη την Ελλάδα. Αποκατάσταση αναβαθμίδων. Δημιουργία και αναβάθμιση μουσειακών χώρων για τη Φυσική ιστορία της Ελλάδας κ.ά.).

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΗΣ & ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (Προμήθεια πυροσβεστικών και άλλων οχημάτων και εξοπλισμού για Περιφέρειες, Δήμους και την Πολιτική Προστασία).

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (π.χ. Πολεοδομιών).

ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΝΟΣΗΛΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (Αποκατάσταση του οδικού δικτύου και επισκευή επικίνδυνων οδοστρωμάτων σε διάφορες περιοχές της χώρας προκειμένου να βελτιωθεί το επίπεδο λειτουργίας και ασφάλειας των οδικών μεταφορών).

ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (Πληροφοριακό Σύστημα οριοθέτησης υδατορευμάτων. Ψηφιακή δράση μέτρησης και παρακολούθησης των ατμοσφαιρικών ρύπων και της θαλάσσιας ρύπανσης. Έξυπνη υποδομή για τα δημόσια κτίρια κ.ά.)

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (με παρεμβάσεις για τον Ορεινό τουρισμό, τον Τουρισμό Υγείας και Ευεξίας, τον Αγροτουρισμό και την Γαστρονομία, την αναβάθμιση των τουριστικών Λιμανιών, τον Καταδυτικό τουρισμό, την προσβασιμότητα στις παραλίες).

ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Οι παραπάνω κατηγορίες έργων αφορούν συνολικά τον Δημόσιο τομέα, έχει προγραμματιστεί η χρηματοδότησή τους με 2.390.000.000 € και εκτιμώ ότι στους Δήμους αντιστοιχεί ποσό που υπερβαίνει τα 500.000.000 €.

Παράλληλα με τη χρηματοδότηση έργων και δράσεων των Δήμων, είναι αναγκαίο η ΚΕΔΕ να συμμετάσχει σε αρκετές από τις προγραμματιζόμενες, στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης, μεταρρυθμίσεις, διότι αφορούν και την πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση, όπως είναι:

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΠΕ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΦΟΡΤΙΣΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ «ΠΕΛΑΤΟΚΕΝΤΡΙΚΩΝ» ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ως ΚΕΔΕ, τον Αύγουστο του 2020, διατυπώσαμε συγκεκριμένες προτάσεις με κατηγορίες έργων και δράσεων, κατά τον σχεδιασμό της πρότασης της χώρας μας για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αρκετά από τα οποία περιλαμβάνονται στα εγκεκριμένα Προγράμματα.

Επειδή όμως τη διαχείριση των Προγραμμάτων του Ταμείου θα την αναλάβουν τα αρμόδια Υπουργεία και θα πρέπει κάθε Δήμαρχος να τρέχει από Υπουργείο σε Υπουργείο προκειμένου να καταφέρει να εντάξει ένα έργο του, προτείνω τη δημιουργία Ειδικής Υπηρεσίας –ως Ενδιάμεσου Φορέα (ΕΦ)– που θα αναλάβει τη διαχείριση των πόρων που προορίζονται για τους Δήμους, η οποία θα λειτουργεί υπό την εποπτεία της ΚΕΔΕ, ώστε να διασφαλίσουμε ένα πλαφόν κατά Δήμο για το σύνολο των Προγραμμάτων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ»

Το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» αποτελεί ένα σημαντικό χρηματοδοτικό εργαλείο στα χέρια των Δήμων και θεωρούμε ότι αποτελεί μια πολύ θετική επιλογή της Πολιτείας.

Όπως γνωρίζετε, το Πρόγραμμα χρηματοδοτεί έργα των Δήμων στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Έργα ύδρευσης.
- Ολοκληρωμένη διαχείριση αστικών λυμάτων.
- Αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε υφιστάμενες υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων, γωνιές ανακύκλωσης με διαλογή στην πηγή, διαχείριση των βιοαποβλήτων.
- Έργα αστικής αναζωογόνησης.
- Αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος και εμβληματικά κτήρια στους Δήμους και αντιμετώπιση του προβλήματος της σχολικής στέγης.
- Μελέτες και έργα για την αντισεισμική προστασία των σχολείων και των αυτοδιοικητικών κτιρίων.
- Έξυπνες πόλεις.
- Πρόγραμμα αναβάθμισης χώρων αθλητικών υποδομών, αναψυχής για τα παιδιά.
- Έργα αγροτικής οδοποιίας.
- Μελέτες.

Έχουν δημοσιευτεί οι ακόλουθες 13 Προσκήσεις του Προγράμματος «Αντώνης Τρίτσης»:

1. Υποδομές ύδρευσης.
2. Παρεμβάσεις και δράσεις βελτίωσης της διαχείρισης ενέργειας και αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στις υποδομές διαχείρισης υδάτων και λυμάτων.
3. Ανάπτυξη της υπαίθρου – Αγροτική Οδοποιία.
4. Ολοκληρωμένη διαχείριση αστικών λυμάτων.
5. Συντήρηση αστικών ανοιχτών χώρων, Σχολικών Μονάδων, προσβασιμότητα ΑΜΕΑ.
6. Δράσεις Ηλεκτροκίνησης στους Δήμους.
7. Ωρίμανση έργων και δράσεων για την υλοποίηση του Προγράμματος.
8. Δράσεις για υποδομές που χρήζουν αντισεισμικής προστασίας (προσεισμικός έλεγχος).
9. Αστική αναζωογόνηση.

10. Αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος των Δήμων.
11. Χωριστή Συλλογή Βιοαποβλήτων, Γωνιές Ανακύκλωσης και Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων.
12. Smart cities, ευφυείς εφαρμογές, συστήματα και πλατφόρμες για την ασφάλεια, υγεία – πρόνοια, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, εκπαίδευση – πολιτισμό – τουρισμό και περιβάλλον, δράσεις και μέτρα πολιτικής προστασίας, προστασίας της δημόσιας υγείας και του πληθυσμού από την εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19.
13. Ελλάδα 1821 – Ελλάδα 2021.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Προγράμματος είναι 2,5 δις. €

Παράλληλα με το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» είναι σε εξέλιξη και το Πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ» με 12 Προσκλήσεις και συνολικό προϋπολογισμό 45 εκατ. €.

Ως Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ ασχοληθήκαμε επανειλημμένα με το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», έχοντας διαπιστώσει προβλήματα στη διαχείρισή του και παρά την καλή συνεργασία που έχουμε με την πολιτική ηγεσία τα προβλήματα σε επιχειρησιακό επίπεδο παραμένουν και ιδίως η σημαντική καθυστέρηση στην εφαρμογή του Προγράμματος.

Φροντίσαμε να κατοχυρωθεί ένα ελάχιστο πλαφόν για κάθε Δήμο, αλλά χρειάζεται να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αξιολόγησης των προτάσεων των Δήμων και φυσικά να λυθεί το μεγάλο πρόβλημα της υποστήριξης των Δήμων για την ωρίμανση των έργων τους.

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (Π.Δ.Ε.)

Με την ψήφιση του νόμου 4635/2019, όλοι οι πόροι του Εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) θα χρηματοδοτούν μόνον έργα και δράσεις των Τομεακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης που εκπονούν τα Υπουργεία και των Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης που εκπονούν οι Περιφέρειες.

Δεν θα υπάρχει ένα Εθνικό Πρόγραμμα Τοπικής Ανάπτυξης με τα έργα που έχουν ως δικαιούχους τους Δήμους (όπως το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης») και τα έργα των Δήμων θα εντάσσονται στα Τομεακά και τα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης. Όπως αντιλαμβάνεστε αυτό σημαίνει ότι οι Δήμαρχοι πρέπει να δημιουργούν “ουρά αναμονής” στα Γραφεία των Υπουργών και των Περιφερειάρχων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ με απόφασή του πρότεινε τα έργα και οι δράσεις των Δήμων να αποτελούν αυτοτελή υποπρογράμματα των Τομεακών και των Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης, με ουσιαστική συμμετοχή των συλλογικών οργάνων των Δήμων (ΚΕΔΕ και ΠΕΔ) στην εκπόνησή τους.

Επειδή όμως το αρμόδιο Υπουργείο δεν έκανε δεκτή την πρότασή μας, πρέπει να επανέλθουμε στο ζήτημα αυτό και να προτείνουμε το ποσοστό του Π.Δ.Ε. που αφορά κάθε χρόνο έργα τοπικής ανάπτυξης να αφαιρείται από τη χρηματοδότηση των Τομεακών και των Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης και να εντάσσεται στη ΣΑΤΑ (που ακριβώς αφορά έργα τοπικής ανάπτυξης).

ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Όλα τα παραπάνω Ευρωπαϊκά και Εθνικά Προγράμματα είναι πολύ σημαντικά για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά δεν καλύπτουν το σοβαρότερο πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζουν οι περιφερειακοί Δήμοι που έχουν τεράστια έκταση και πολλές δεκάδες οικισμούς, καθώς και οι μικροί ορεινοί και νησιωτικοί Δήμοι.

Το πρόβλημα αφορά την επέκταση και συντήρηση της οδικής διασύνδεσης των οικισμών, της αγροτικής και της δασικής οδοποιίας, των δικτύων ύδρευσης και γενικότερα της ολοκλήρωσης και συντήρησης της τεχνικής υποδομής των Δήμων αυτών.

Επίσης, είναι αναγκαίο, με τη συμμετοχή της Τ.Α., να δημιουργηθούν τοπικές δομές υποστήριξης της αγροτικής ανάπτυξης σε γεωργία και κτηνοτροφία, αγροτικός εξηλεκτρισμός, κτηνοτροφικά πάρκα, ενημέρωση και υποστήριξη για την ανάπτυξη εναλλακτικών καλλιεργειών, έργα δασικής αναψυχής.

Όσοι προέρχετε από τους Δήμους αυτούς, γνωρίζετε τι σημαίνει η απουσία αυτών των υποδομών για τους αγρότες των Δήμων σας, αλλά και για την πρόσβαση των κατοίκων των απομακρυσμένων οικισμών στο Κέντρο Υγείας σε περίπτωση προβλήματος υγείας.

Έχω προτείνει και επαναφέρω την πρότασή μου, για να την υιοθετήσει το Συνέδριό μας: Να δημιουργηθεί ένα Ειδικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, ενδεχομένως από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ύψους τουλάχιστον ενός δισεκατομμυρίου ευρώ, αποκλειστικά για αυτή την κατηγορία έργων των περιφερειακών Δήμων που έχουν τεράστια έκταση και πολλές δεκάδες οικισμούς, καθώς και των μικρών ορεινών και νησιωτικών Δήμων.

Το Πρόγραμμα αυτό προτείνουμε να χρηματοδοτηθεί και με τμήμα των «παρακρατηθέντων» πόρων των Δήμων των προηγούμενων ετών 2009–2020.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥΣ

Μετά ταύτα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι «λεφτά υπάρχουν». Τι λείπει;

Πρώτον, η δέσμευση των αρμόδιων Υπουργείων, που θα έχουν τη διαχείριση των παραπάνω Προγραμμάτων, ότι θα διασφαλίσουν το μερίδιο των Προγραμμάτων αυτών που αφορά έργα και δράσεις τοπικής ανάπτυξης, τα οποία θα υλοποιήσουν οι Δήμοι και η συνεργασία των Υπουργείων με τα συλλογικά όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΚΕΔΕ και ΠΕΔ) στο σχεδιασμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής των Προγραμμάτων αυτών.

Στην κατεύθυνση αυτή περιμένουμε την ουσιαστική συμβολή του Υπουργείου Εσωτερικών, που πρέπει να αναλάβει σχετικές πρωτοβουλίες προς τα Υπουργεία που θα έχουν τη διαχείριση των εν λόγω Προγραμμάτων.

Δεύτερον, η οργάνωση και ο συντονισμός των μηχανισμών τεχνικής υποστήριξης των Δήμων και ιδιαίτερα όσων δεν έχουν Τεχνικές Υπηρεσίες, στην ωρίμανση των επιλέξιμων έργων και δράσεών τους και στη συνέχεια στην υλοποίησή τους.

Στην κατεύθυνση αυτή θεωρούμε σημαντικό το γεγονός ότι έχει συγκροτηθεί η Τεχνική Υπηρεσία της ΜΟΔ, ότι η ΕΕΤΑΑ ξεκίνησε τη στελέχωση και οργάνωση Τεχνικής Υπηρεσίας και ότι υπάρχουν ικανές Αναπτυξιακές Εταιρείες, Αναπτυξιακοί Οργανισμοί και Δίκτυα Δήμων που μπορούν να υποστηρίξουν τους Δήμους.

Αυτό που θεωρούμε ως απολύτως αναγκαίο είναι η δικτύωση και ο συντονισμός των φορέων αυτών. Εκτιμώ ότι σχετική πρωτοβουλία μπορεί να αναλάβει η ΚΕΔΕ σε συνεργασία με το ΥΠΕΣ και την ΕΕΤΑΑ.

Αγαπητοί Συνάδελφοι

Οι σημερινές Δημοτικές Αρχές και τα συλλογικά όργανα της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΚΕΔΕ και ΠΕΔ) αντιμετωπίζουν μια σημαντική πρόκληση. Ενώ συνήθως κάθε νέα δημοτική θητεία βρίσκει σε εξέλιξη τα Αναπτυξιακά Προγράμματα και ιδίως τα συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε., το 2021 και το 2022 αποτελούν χρονιές προετοιμασίας και προγραμματισμού των Αναπτυξιακών Προγραμμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου.

Είναι αναγκαίο να αξιοποιήσουμε αυτή την ευκαιρία.

Έρθε η ώρα να αναλάβουμε ως πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση έναν ουσιαστικό αναπτυξιακό ρόλο και να βοηθήσουμε τη χώρα μας να επιτύχει την επανεκκίνηση της οικονομίας.

Αυτό θα γίνει με τις προτάσεις μας ως Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, για ένα ισχυρό επιτελικό κράτος με ενισχυμένο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ανάπτυξη και την Κοινωνική Συνοχή.